

*Московчук Дмитро Олександрович,
асистент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – д.ю.н., професор Голубєва Н.Ю.*

НАСЛІДКИ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА СУДИ ТА СУДОВУ СИСТЕМУ АНГЛІЇ ТА УЕЛЬСУ

Протягом останніх тридцяти років система цивільного судочинства Англії та Уельсу зазнала значних і постійних реформ. Вона зазнала багатьох змін у своїй процедурі, проте з 2016 року англійське та валлійське цивільне судочинство зазнало найзначнішої реформи з кінця 19 століття. Це та реформа, яка через інвестиції уряду в Службу трибуналів (HMCTS), що керує зараз судами Англії і Уельсу та об'єднаними трибуналами і є офіційним посередником між виконавчою та судовою владою, на суму 1 мільярд фунтів стерлінгів, намагається оцифрувати цивільний суд [1]. Це було зроблено для того, щоб по-різному зменшити витрати та час для окремих сторін, тобто вдосконалити практику та процедуру судів, а також дати можливість особам ефективно судитися без юридичної допомоги. Це все досягнеться шляхом скорочення кількості судів та адміністративного персоналу, а також шляхом заміни паперових процедур оцифрованими процедурами та слуханнями. Його довгострокова мета — запровадження повністю онлайнового, цифрового цивільного процесу. Проте дана реформа була затяжною та не дуже успішною.

У зв'язку з пандемією Covid-19 та тим, що з міркувань охорони здоров'я не було можливості проводити слухання в приміщеннях судів, традиційна парадигма ведення судового процесу стала неспроможною. Практично в одну ніч судова влада зазначила, що «розгляд [має] проводитися з одним, більш ніж одним або всіма учасниками, які присутні віддалено» [2]. Традиційні фізичні слухання стали винятком і проводилися у випадках, коли інакше не було можливості їх проводити. Ця швидка трансформація була досягнута завдяки

використанню онлайн-платформ, таких як Skype, Zoom, MS Teams, а останнім часом — використання спеціальної онлайн-платформи, розробленої саме для НМСТS, відомої як Cloud Video Platform або CVP, яка була в процесі розвитку в рамках програми реформи. Це також було досягнуто шляхом прийняття закону про надзвичайну ситуацію (Закон про коронавірус 2020 року [3]), тимчасових змін процесуальних правил та надання вказівок судовою владою. У сукупності ці кроки полегшили використання дистанційних слухань, тобто слухань, які проводяться в режимі онлайн, що автоматично пришвидшили реформу про яку йшлося вище.

Різні зміни, спричинені пандемією, основна увага яких була зосереджена на поширенні онлайн-відеослухань, призвели до того, що лорд Бернетт, лорд-головний суддя Англії та Уельсу, назвав «найбільшим пілотним проектом, який коли-небудь бачили суди».

Важливою зміною, яку, ймовірно, на яку вплине пандемія, є прискорення впровадження електронних переговорів, електронної медіації та e-ENE в цивільний процес. Запровадження таких заходів було невід'ємною частиною програми реформування НМСТS. Були зроблені лише попередні кроки, щоб запровадити його до березня 2020 року через презумпцію звернення до процесу медіації, що здійснюється по телефону в рамках пілотної онлайн-схеми. Через відставання, зокрема в окружному суді, справ, які були відкладені або могли іншим чином не бути розглянутими під час пандемії, ширше використання таких онлайн-процесів вирішення спорів проглядалось у 2021, щоб допомогти усунути це відставання. Їхнє просування може також допомогти судам задовольнити будь-який підвищений попит, що виникає у зв'язку з позовами, пов'язаними з пандемією, і з якими в іншому випадку судам може бути важко впоратися. Таким чином, аспект програми реформування НМСТS, який передбачався, принаймні, спочатку для застосування до споживчих позовів з низькою вартістю, може стати шляхом вирішення широкого кола цивільних позовів, залишаючи судові рішення як процесуальний варіант останньої інстанції.

Також можливі зміни в судовій системі. Вони, ймовірно, виникнуть у довгостроковій перспективі, ніж будь-які потенційні зміни в структурі суду, а також можуть виникнути опосередковано. Перша потенційна зміна, ймовірно, буде продовженням тієї, яка вже була в процесі підготовки: передача відповідальності за ведення справ кваліфікованим працівникам суду від окружних суддів в окружному суді та прискорення використання вирішення спорів в режимі онлайн як невід'ємної частини управління справами. У першому випадку, ймовірно, все більше елементів досудового процесу будуть переміщені від штатної судової системи до юридично підготовленого адміністративного персоналу, хоча при цьому працівники суду не будуть виконувати вказівки з боку виконавчої влади. Щодо другого, то як працівники суду, так і судові органи повинні бути навчені методам ведення переговорів, посередництва та ранньої нейтральної оцінки. У сукупності обидві зміни докорінно змінять характер судової ролі; з одного боку, зменшуючи свій внесок у активне ведення справ, а з іншого – переставляючи його від переважно розпорядчої ролі до ролі, яка більше зосереджена на сприянні врегулюванню за згодою. Швидший розвиток та використання дистанційних технологій, ймовірно, сприятиме цьому зрушенню швидшими темпами, ніж очікувалося б у рамках програми реформування НМСТS за відсутності пандемії Covid-19.

Отже, криза прискорила особливий і швидкий прогрес використання онлайн спорів. Там, де раніше, можливо, була стриманість, пандемія означила, що альтернативи нема. Як наслідок, пандемія спричинила і буде спричиняти найбільшу реформу англійських та валлійських цивільних судів, можливо, з 19 століття і в найкоротший термін. Наслідки пандемії, зміни, які вона спричинила, та їх широке визнання, з великою ймовірністю, призведуть до реальних структурних змін у процедурі та практиці судів, навіть якщо не всі зміни збережуться у своїй пандемічній формі в майбутньому. Вони також, ймовірно, призведуть, опосередковано і як довгостроковий наслідок, до структурних змін у юридичній професії, а отже, до майбутньої форми судової влади та структури

судів. Поки що рано говорити, як саме будуть реалізовані такі зміни, але контур можливостей уже можна побачити.

Список використаної літератури:

1. Sir Terence Etherton MR, *The Civil Court of the Future*, at [1], Judicial Office, 2017. URL: <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2017/06/slynn-lecture-mr-civil-court-of-the-future-20170615.pdf>
2. Lord Burnett CJ, Coronavirus (COVID-19): Message from the Lord Chief Justice to judges in the Civil and Family Courts, (19 March 2020) URL: <https://www.judiciary.uk/announcements/coronavirus-covid-19-message-from-the-lord-chief-justice-to-judges-in-the-civil-and-family-courts/>
3. Coronavirus Act, section 34, schedule 25; CPR PD 51Y – Video or Audio Hearings during Coronavirus Pandemic; CPR PD 51ZA – Extension Of Time Limits And Clarification Of Practice Direction 51Y – Coronavirus; Coronavirus COVID-19.

Петренко Наталія Дмитрівна,

аспірант кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська Юридична академія»,

суддя Господарського суду Одеської області

Науковий керівник – д.ю.н., професор Голубєва Н.Ю.

ШТРАФ ЯК МІРА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕПОВАГУ ДО СУДУ

Неповага до суду заборонена законом. Відповідно до положень частини 3 статті 6 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» забороняються і мають наслідком відповідальність, установлену законом втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою дискредитації суду або впливу на безсторонність суду, заклики до невиконання судових рішень.

Якщо за втручання в будь-якій формі в діяльність судді з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків або добитися винесення неправосудного рішення статтею 376 КК України передбачена